

A Pécsi Ítéltábla a Hámori és Soltész Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a dr. László Zoltán ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen 27.500.000 forint és járulékai megfizetése iránt indított perében a Törvényszék 2014. szeptember 29. napján kelt számú ítélete ellen a felperes által 12. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja.

Megállapítja, hogy a felperes vevő és az alperes eladó között 2009. június 1. napján a S. Kft. 24.800.000 forint törzsbetéthez kapcsolódó üzletrésze tekintetében létrejött adásvételi szerződés érvénytelen.

A szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja.

Mellőzi a felperesnek az állam javára 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetékben, és az alperes javára 635.000 (hatszázharmincötezer) forint elsőfokú perköltségben való marasztalását.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárásban a felperesnek és az alperesnek személyenként 19.000 (tizenkilencezer) forint költsége merült fel, a felperes fellebbezése folytán feljegyzett illeték pedig 48.000 (negyvennyolcezer) forint.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a 2011. július 14. napja óta felszámolás alatt álló S. Kft. „f.a.” gazdasági társaság törzstőkéje 5.000.000 forint volt, ebből az alperes 4.800.000 forint, R....és .ifj..R. pedig 100.000-100.000 forint törzsbetéttel rendelkezett. A kft. taggyűlése 2009. március 15-én úgy határozott, hogy a törzstőkét 50.000.000 forintra emeli fel az alperes 45.000.000 forint vagyoni hozzájárulásával oly módon, hogy 22.500.000 forintot az alperes a törzstőke

felemelésének elhatározásával egyidejűleg megfizetett, míg a további 22.500.000 forintot 2011. március 15-éig kell a kft. bankszámlájára utalnia. A változást a cégbíróság bejegyezte.

2009. június 1. napján a R... és .ifj. R. a 100.000-100.000 forint névértékű üzletrészüket eladták a felperesnek 200.000 forint vételárért. Ugyanezen a napon a peres felek üzletrész adásvételi szerződést kötöttek. Az alperes elhatározta, hogy üzletrészt megosztja egy 25.000.000 forintos és egy 24.800.000 forintos névértékű üzletrészre és a 24.800.000 forintos üzletrészt eladja a felperesnek 69.800.000 forint vételárért. A vételárból 34.800.000 forintot a felperesnek 8 napon belül kellett megfizetnie az alperes részére, amely teljesítés a szerződés szerint a megosztott 24.800.000 forint névértékű üzletrészből 12.370.000 forint névértékű üzletrész megvásárlását jelentette.

A kft. változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő a tagváltás bejegyzése iránt. A cégbíróság 2009. június 16-án R.-t és ifj. R.-t, mint tagot törölte a cégjegyzékből és a felperest a tagok közé bejegyezte. A változásbejegyzési kérelemhez benyújtott egységes szerkezetű társasági szerződés IV. pontja tartalmazta, hogy a társaság törzstőkéje 50.000.000 forint, amely készpénzből áll, a készpénzbetétet a tagok a társaság számlájára, illetve pénztárába befizették.

2014. május 14-én a felperes levélben közölte az alperessel, hogy a fennmaradó üzletrészhányadra vonatkozó vételi szándékától eláll. Arra is hivatkozott, hogy az üzletrész adásvételi szerződés a 2006. évi IV. törvény (Gt.) 123.§ (2) bekezdésébe ütközik, mert a szerződés megkötésekor az alperes a törzstőke felemelésekor vállalt vagyoni hozzájárulásából 22.500.000 forintot nem fizetett meg. Az üzletrész adásvételi szerződés ezért semmis, így az eredeti állapot helyreállítása címén igényt tart a felperes az alperes részére teljesített 30.500.000 forintos vételár és kamatai megfizetésére.

A felperes módosított keresetében 27.500.000 forint és kamatai, valamint perköltség megfizetésére kérte az alperes kötelezését az üzletrész adásvételi szerződés érvénytelenségére hivatkozással, eredeti állapot helyreállítása címén.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, és beszámítási kifogást terjesztett elő a kereset erejéig. Elsődlegesen azzal védekezett, hogy a felperes elmulasztotta a Ctv.65.§ (2) bekezdésében meghatározott 30 napos perindítási határidőt, emiatt a szerződés érvénytelenségére utólag nem hivatkozhat. Ezen túlmenően azt állította, hogy befizette a törzsbetét teljes összegét, amelyet a kft. rendőrség által lefoglalt irattal kívánt bizonyítani. Beszámítási kifogásában előadta, hogy a felperes károkozó magatartása vezetett a kft. felszámoláshoz, emiatt az alperest a kereseti követelést meghaladó összegű kár érte.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az állam javára 1.500.000 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illeték, és az alperes javára 635.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére.

Megállapította, hogy az alperes védekezése a Ctv.65.§ (2) bekezdésében foglalt jogvesztő határidő eltelte tekintetében nem megalapozott.

A keresetet érdemben vizsgálva, azt az elsőfokú bíróság azért találta megalapozatlannak, mert arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy a Gt.123.§ (2) bekezdésében foglalt szabály megsértéséhez, a jogszabály nem a semmisséget, hanem más jogkövetkezményt fűz. A vagyoni hozzájárulás teljesítésének elmulasztása hibás teljesítésnek minősül, amely miatt a felperes a Ptk.369.§-a értelmében megfelelő határidő kitűzésével az akadály elhárítását kérhette volna, ennek sikertelen eltelte után pedig elállhatott volna az üzletrész adásvételi szerződéstől. Az akadály elhárítására a felperes azonban határidőt nem biztosított és a szerződéstől sem állt el.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása és a kereset teljesítése érdekében a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve az alperes első- és másodfokú perköltségben való marasztalását is. Arra hivatkozott, hogy a Gt.9.§-ának (2) bekezdése szerint a gazdasági társaságoknak és tagjaiknak e törvényben nem szabályozott vagyoni és személyi viszonyaira a Ptk. rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni, ami azt jelenti, hogy a Gt. háttér jogszabálya a Ptk., amely irányadó, ha a Gt. az adott kérdés mikénti elbírálására nem tartalmaz rendelkezést.

Álláspontja szerint a Gt.123.§ (2) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy az üzletrészt harmadik személyre csak akkor lehet átruházni, ha a tag a törzsbetét teljes mértékben befizette, kivéve a 138.§-ban, valamint a 120.§ (3) bekezdésben foglalt eseteket. A jogszabály tehát valójában tiltja az üzletrész átruházását arra az esetre, ha az eladó a törzsbetétét teljes mértékben még nem fizette meg. A Gt.123.§ (2) bekezdésébe ütköző szerződéshez jogszabály a Ptk.200.§ (2) bekezdésében írt semmisségtől eltérő jogkövetkezményt nem fűz, ezért a keresettel támadott üzletrész adásvételi szerződés érvénytelensége kimondásának nincs jogszabályi akadálya. E körben hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság EBH 2000.331. és EBH 1999.117. számú elvi döntéseiben kifejtett indoklásra, valamint arra is, hogy az alperes üzletrésze a Gt.123.§ (2) bekezdése folytán (miután adott esetben tilalmazott az eladás) a Ptk.114.§ (1) bekezdése szerinti elidegenítési tilalom alatt állt, amely alapján az elidegenítési tilalommal, illetőleg korlátozással ellentétes rendelkezés semmis.

Az elsőfokú bíróság álláspontja azért is téves, mert a fentiekben kifejtettek szerint semmis adásvételi szerződésből származóan szavatossági igények érvényesítésére nem kerülhet sor.

Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását is, hogy a vagyoni szolgáltatással megvalósult törzstőkeemeléskor a tag a vagyoni hozzájárulásának megfelelő üzletrészt a hozzájárulás szolgáltatásakor szerzi meg. E körben hivatkozott arra, hogy noha maga az alperes csak a törzstőkeemelés összegének felét teljesítette az ezzel kapcsolatos cégbírósi bejegyzést megelőzően, azonban

a S...Kft. cégbíróshoz benyújtott tagjegyzéke, a módosított társasági szerződés és a felemelt törzstőkének megfelelő üzletrész tulajdonosaként tüntette fel az alperest, és ilyen módon jegyezte be az alperest a cégbíróság a cégnylvántartásba.

Az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Változatlanul fenntartotta azt a tényállítást, hogy az üzletrész adásvételi szerződés megkötésekor az alperes a teljes törzstőke összegét befizette. Elfogadhatónak tartotta az elsőfokú ítélet jogi indokolását is a régi Ptk.112.§ (1) bekezdésére hivatkozással. Arra az esetre, amennyiben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság szavatossággal kapcsolatos jogi álláspontjával nem értene egyet, továbbra is hivatkozott arra, hogy a felperes a keresetét nem a Ctv.65.§-ában foglalt korlátok között terjesztette elő.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozott:

A Ctv.65.§ (1) bekezdése szerint a kérelemnek helyt adó cégbejegyzési (változásbejegyzési) végzés ellen fellebbezésnek nincs helye. A végzés vagy az annak meghozatala alapjául szolgáló iratok jogszabályba ütközése miatt az ügyész, valamint az, akire a végzés rendelkezést tartalmaz - a rendelkezés őt érintő részére vonatkozóan - pert indíthat a cég ellen a végzés hatályon kívül helyezése iránt a cég székhelye szerint illetékes törvényszék előtt.

A bejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránt indítható pernek az a célja - figyelemmel arra, hogy a kérelemnek helyt adó végzés ellen nincs helye fellebbezésnek - hogy kiküszöbölhető legyen a jogsértés akkor, ha a cégbíróság jogszabályba ütköző adat bejegyzését rendelte el. A perindítási lehetőség ez esetben jogorvoslati jellegű. A határidő eltelte után a bejegyző végzés ellen már nem lehet jogorvoslattal élni, ez azonban nem jelenti azt, hogy az üzletrész átruházási szerződés semmisségére sem lehetne hivatkozni.

Helyesen utalt az alperes arra, hogy a tag személye megváltozásának bejegyzése regisztratív aktus, de ebből nem következik az, hogy a szerződés érvénytelenségére hivatkozva ne lehetne pert indítani. Ha a szerződés semmis, az ezen alapuló bejegyzett adat természetesen jogszabályba ütköző, ennek következményeit törvényességi felügyeleti eljárásban kell levonni (Ctv.74.§). Helyesen döntött ezért az elsőfokú bíróság akkor, amikor a felperes keresetét érdemben tárgyalta.

Tévesen állapította meg azonban az elsőfokú bíróság azt, hogy a szerződés azért nem semmis, mert a vagyoni hozzájárulás teljesítésnek elmulasztása hibás teljesítésnek minősül és a felperes a Ptk.369.§-a alapján járhatott volna el.

A Gt.123.§ (2) bekezdése értelmében az üzletrészt harmadik személyre csak akkor lehet átruházni, ha a tag a törzsbetétét teljes mértékben befizette, kivéve a 138.§-ban, valamint a 120.§ (3) bekezdésében foglalt eseteket.

A fenti szabályra tekintettel a Pp.164.§ (1) bekezdése alapján helyesen tájékoztatta az elsőfokú bíróság a perben az alperest arról, hogy a teljes törzsbetét

szolgáltatását neki kell bizonyítania. A törzstőke felemeléséről hozott határozat meghatározta a szolgáltatás módját, azt a kft. bankszámlájára kellett befizetni. A kft. bankszámlájára történő befizetést az alperes maga sem állította, ugyanakkor a Bíróság nem jogerősen kötelezte is az alperest ítéletében a további törzsbetét szolgáltatására, ezért a felperes keresetében helytállóan hivatkozott arra, hogy az üzletrész adásvételi szerződés jogszabályba ütközött.

A Ptk.200.§ (2) bekezdése szerint a jogszabályba ütköző szerződés semmis, kivéve ha a jogszabály ahhoz már jogkövetkezményt fűz.

Abban a kérdésben, hogy fűz-e jogszabály ehhez a jogszabályba ütközéshez más jogkövetkezményt, mint a semmisséget, az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy: „a vagyoni szolgáltatással megvalósuló törzstőkeemeléskor a tag a vagyoni hozzájárulásának megfelelő üzletrészt a hozzájárulás szolgáltatásakor szerzi meg. Amennyiben a hozzájárulás teljes mértékű szolgáltatása előtt üzletrészét átruházza, szándéka olyan üzletrész tulajdonának átruházására irányul, amely felett a tulajdonjogot még nem szerezte meg. Ez azonban a szerződést jogszabályba ütközés folytán nem teszi érvénytelenné, hanem azt jelenti, hogy a társaságnak vele szemben továbbra is követelése áll fenn a vagyoni hozzájárulás teljesítése iránt, míg a vevő a szerződés megszegésére hivatkozva jogszavatossággal élhet.”

Az elsőfokú ítélet fenti indokaival szemben azonban a kft. tagjának az üzletrésze a törzstőke felemelése folytán nem a teljes összeg megfizetésekor emelkedik meg, hanem a Gt. szerinti eljárás lefolytatása után, a tőkeemelés bejegyzésével, függetlenül attól, hogy a teljes összeget a tag befizette-e vagy sem. A cégbíróság a tőkeemelés folytán megváltozott adatot akkor is bejegyzi - hasonlóan a cégalapításhoz - ha a teljes összeget csak később fizetik be.

A Gt.14. § (1) bekezdése szerint, ha a tag (részvényes) a társasági szerződésben vállalt vagyoni hozzájárulását az ott meghatározott időpontig nem szolgáltatja, a gazdasági társaság ügyvezetése harmincnapos határidő kitűzésével felhívja a teljesítésre. A felhívásban utalni kell arra, hogy a teljesítés elmulasztása a tagsági jogviszony megszűnését eredményezi.

A Gt.157. § értelmében a törzsbetét legkisebb összegére, megfizetésének módjára, esedékességére, a késedelem jogkövetkezményeire, valamint a vagyoni hozzájárulás értékelésére és szolgáltatására, továbbá a vagyoni hozzájárulást szolgáltató tag felelősségére vonatkozó rendelkezéseket a törzstőke felemelése során is alkalmazni kell.

A Gt.157.§-a és 14.§-a írja elő tehát a vagyoni hozzájárulás meg nem fizetésének jogkövetkezményeit, e vonatkozásban tehát nem alkalmazhatók a jogszavatosság szabályai. A teljes összeg befizetését az átruházáshoz a Gt. azért követeli meg, mert a mulasztás jogkövetkezményei a befizetést elmulasztó taggal szemben alkalmazhatók. A tagváltás bejegyzéséhez a teljes összeg befizetését igazolni kell, hogy a cégbíróság ellenőrizni tudja, hogy a tényleges helyzet megfelel-e a

bejegyzett adatoknak, azaz a teljes összeg befizetése ténylegesen megtörtént-e, az átruházás nem ütközik-e jogszabályba.

A Ptk.237.§ (1) bekezdése szerint érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. A (2) bekezdés értelmében, ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Ebben az esetben rendelkezni kell az esetleges ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.

A bejegyzett adatok alapjául szolgáló okiratokat, így az üzletrész adásvételi szerződést is mindaddig érvényesnek kell tekinteni, amíg azok érvénytelenségét peres eljárásban a bíróság jogerős ítéletével meg nem állapította. A jogerős ítélet megszületéséig azonban a cég a bejegyzett tagi összetétellel jogszerűen működik, és a tagi összetételt érintő jogerős határozat cégjogi jogkövetkezményei ebből adódóan csakis a jövőre nézve vonhatók le, melyre vonatkozó jogerős határozat alapján a cégnek változásbejegyzési kérelmet kell benyújtania. Nem lehet ugyanis meg nem történtté tenni azt az időszakot, amíg a jogvita tartott, nem lehet megkérdőjelezni a cég működését, a tagjai által akkor jogszerűen hozott határozatokat, a cég által megkötött ügyleteket, mert ez a forgalom biztonságát súlyosan sértené, illetve veszélyeztetné.

A Legfelsőbb Bíróság az 1/2005. számú Polgári jogegységi határozatában kimondta, hogy dolog szolgáltatásra irányuló és egészben vagy részben kölcsönösen teljesített visszterhes szerződés nem orvosolható érvénytelensége esetén a szerződéskötést megelőző helyzet nem állítható vissza, ha az érvénytelen szerződés megkötését követően bekövetkezett gazdasági változások következtében a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás értéke közötti egyensúly oly mértékben megbomlott, hogy a teljesített szolgáltatások visszatérítése a méltányossággal már össze nem egyeztethető értékaránytalansággal járna. Ilyen kivételes helyzet fennállása esetén a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja és gondoskodik a szolgáltatások egyensúlyáról.

A másodfokú bíróság a fentiek alapján megállapította, hogy adott esetben az eredeti állapot helyreállítása az üzletrész adásvételi szerződés semmissége alapján nem lehetséges, figyelemmel arra, hogy a szerződés megkötése és az érvénytelenség megállapítása között eltelt években a cég működött, illetve arra a tényre is figyelemmel kell lenni, hogy ez időszak alatt a S.. Kft. működő cégből felszámolás alatt álló cég lett, ezért feltételezhető, hogy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értéke közötti egyensúly megbomlott és az eredeti állapot helyreállítása a méltányossággal össze nem egyeztethető értékaránytalansággal járna.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp.213.§ (3) bekezdése alapján a felperes keresete jogalapját közbenső ítélettel megállapította, e mellett az összecszerűség tekintetében a Pp.252.§ (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság

ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak tisztáznia kell, hogy megbomlott-e a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értéke közötti egyensúly, fel kell hívnia a feleket az ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás értéke, azaz a keresetösszege tekintetében bizonyítékaik és bizonyítási indítványaik előterjesztésére, és a szükséges körben a keresetösszege vonatkozásában a bizonyítást le kell folytatnia, illetve az alperes beszámítási kifogását is vizsgálnia kell.

A hatályon kívül helyező rendelkezésre tekintettel a másodfokú bíróság a felek másodfokú eljárásban felmerült költségét a Pp.252.§ (4) bekezdése alapján csak megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróság fog határozni.

Pécs, 2014. december 11.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Kutasi Tünde s.k. bíró